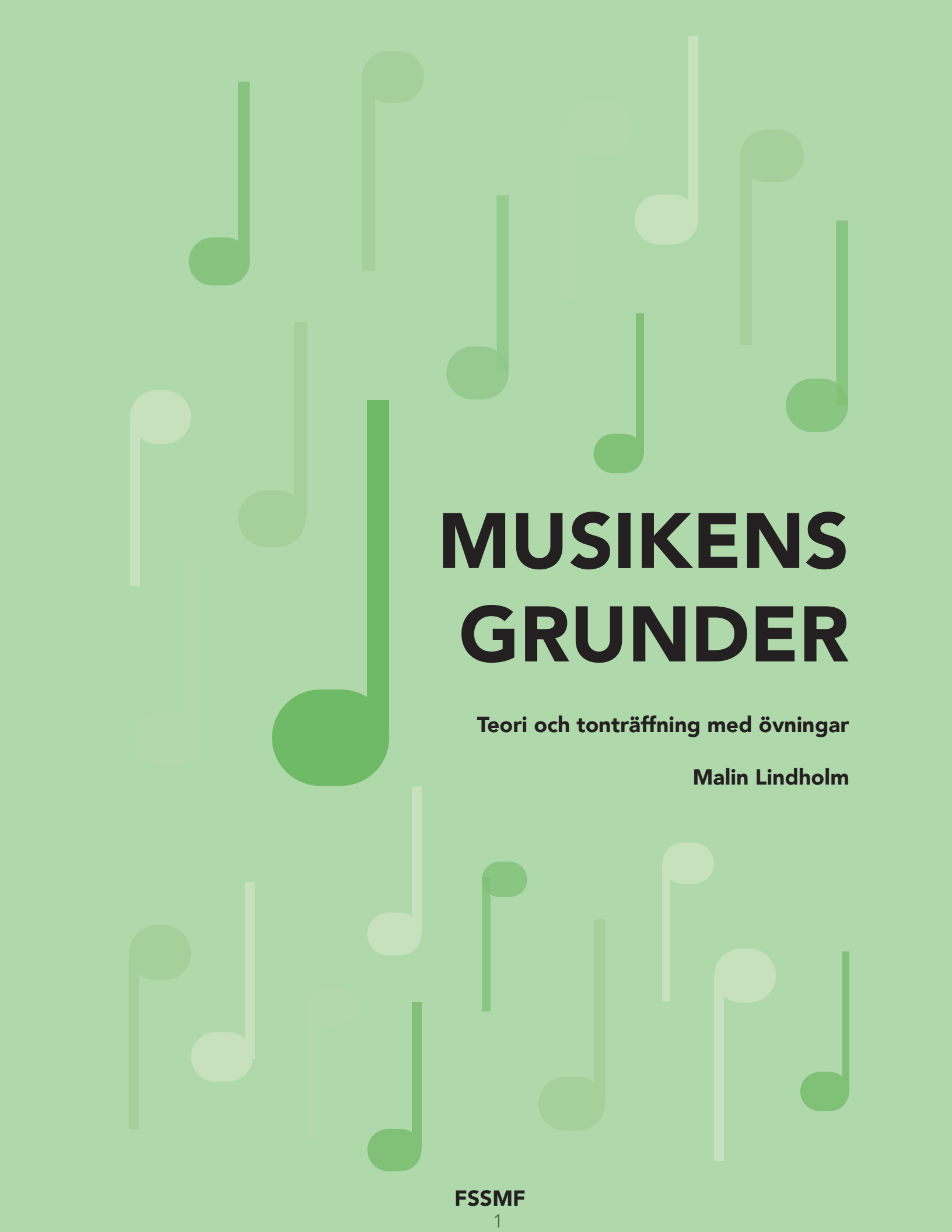
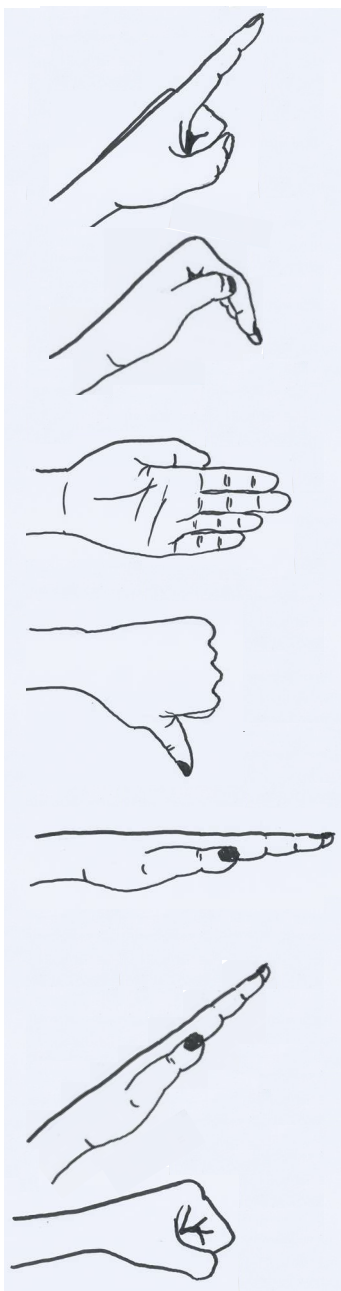

MUSIKENS GRUNDER

Teori och tonträffning med övningar

Malin Lindholm

DO'

TI

LA

SO

FA

MI

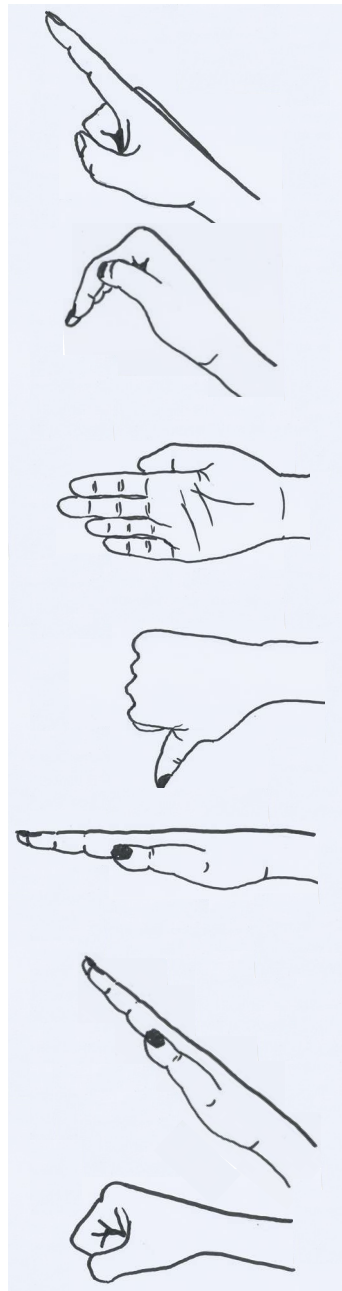
RE

DO

TI,

LA,

SO,

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Rytm - en grundlig genomgång	6
Melodiläsning	
M-S	14
M-S-L	22
D-M-S	26
Moll L,-D-M	32
D-M-S-L	34
D-R-M	36
D-R-M-S	38
D-R-M-S-L	40
S,-L,-D-R-M	42
Pentatonisk skala	44
S,---M	46
D---S	48
D---L	50
TI,---L	52
D---S-D''	54
Dur D-D'	55
Moll L,-M	56
L,---F	58
Moll L,---L	59
Melodisk moll	60
Teori	
Notsystem	62
G-klav	63
F-klav	66
C-klav	68
Oktaverna	69
Förtecken	70
Dur och moll	74
Mollskalor	79
Intervall	81
Treklanger	92
Rytmövningar	94
Extra rytmövningar	114
Blandade melodier	116
Flerstämmiga melodier	118
Intervallsånger	121
Musikord	123

Välkommen med i noternas och tonernas värld!

Nu är det dags för ett nytt material för grundundervisningen i musikteori och tonträffning.

Detta material börjar med grunden för all musik - **rytmen**. Då du lärt dig grunden för hur noter fungerar ska du kasta dig in i **tonernas värld**. Så småningom ska du sätta dig in i **musikteori** för att förstå hur notbilden fungerar.

Boken är indelad i dessa tre element som du ska studera parallellt. De gröna flikarna hjälper dig att orientera i bokens olika kapitel.

I rytmavsnittet får du uppmaning att öva rytmnoterna på en helt annan sida längre fram i boken. Öva gärna rytmfigurerna i lugn och ro i tur och ordning. Redan när du hunnit till s.8 ska du börja med tonerna i melodiavsnittet.

Melodierna börjar med två toner och bygger på dina färdigheter tills du behärskar hela skalor. På många sidor i melodiavsnittet får du också uppmaning att först sätta dig in i musikteorin före du tar itu med just de uppgifterna.

Teoriavsnittet kan du studera helt skilt, men varför inte variera och få en helhetsbild av teori och ljudande musik?

Jag hoppas att du trivs bland de omväxlande uppgifterna!

I december 2025
Malin Lindholm

Materialet i denna bok baserar sig främst på folkmusik.

För att öva dig att teckna ned musik kan du även ta del av **melodi- och rytmidiktat** spelade av människor på riktiga instrument.
Du hittar materialet på denna adress eller med QR-koden:

https://fssmf.fi/forlaget/musikens_grunder_melodidiktat/

Rytm - en grundlig genomgång

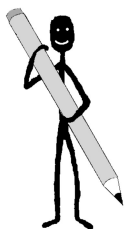
Rytm är det som för språk och musik framåt.

Man kan hitta puls och rytm på många ställen. Vårt hjärta pulserar och vi kan gå och springa i en taktfast puls. Under ett gångsteg kan vi klappa t.ex. två gånger med händerna och hör då två olika rytmer samtidigt.

I de följande exemplen bekantar vi oss småningom med två olika rytmnoter.

Börja klappa och stampa och uppleva rytmen.

1. Klappa namnen enligt symbolerna och skriv in flera namn i rutorna.

TED
MY

1

EL-SA
HU-GO

2

MI-KA-EL
JEN-NI-FER

3

MAG-DA-LE-NA
NI-KO-DE-MUS

4

Fjärdedelsnoten får ofta stå för pulsen.

Noterna trivs lika bra upp och ned och symboliseras i ramsorna av ett fotavtryck.

$$\frac{1}{4} = \text{uppslag} = \text{nedslag} = \text{fotavtryck}$$

Vi behöver också ett tecken för tyst, paus. Vi ritar gärna en skrivstilsspaus Z som är enklare och snabbare att rita än den tryckta fjärdedelspausen:

$$\text{uppslag} = \text{nedslag} = Z$$

Räknehörnan

$$\text{uppslag} = Z = \frac{1}{4}$$

2. Gå omkring i rummet i takt och läs ramsan med en stavelse på varje steg.

Jag vill sjun-ga, jag vill spe-la.

Rytmnoterna i ramsan räcker alla lika länge och ser alla lika ut.
Fjärdedelsnoterna kan ritas ovanför varje stavelse i texten:

3. Lär dig ramsan och läs ramsan medan du går. Rita in de fjärdedelsnoter som fattas ovanför texten.

Åttondelsnoten får i exemplen symbolen en handklapp.

$$\frac{1}{8} = \text{musical note} = \text{musical note} = \text{hand clap}$$

Medan du tar ett steg ska du hinna klappa två lika långa handklapp.

Två åttondelsnoter brukar trivas ihop och ritas då tillsammans:

$$\text{musical note} + \text{musical note} = \text{musical note} = \text{two hand claps}$$

Räknehörnan

$$\text{musical note} + \text{musical note} = \text{musical note} = \text{musical note} = \frac{1}{4}$$

4. Läs ramsan och klappa stavelserna.

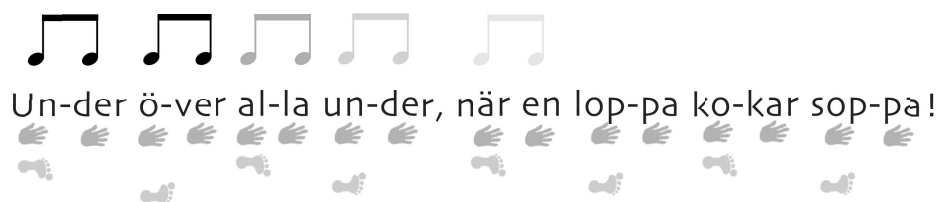
Li-ten lop-pa ko-kar sop-pa

Nu ritar vi in åttondelsnoterna ovanför texten. Under ser du fotspåren som visar fjärdedelsstegen. Gå och klappa och läs ramsan.

5. Läs och klappa ramsan och fortsätt rita in åttondelsnoter ovanför texten.

Öva mera rytm på sidan 94

Man brukar dela in noterna i mindre avsnitt, **takter**. Det gör man genom att dra **taktstreck**. Först bestämmer man **taktart**, dvs. hur många t.ex. fjärdedelar det ska vara i varje **takt**, sedan drar man taktstreck. Sista taktstreck heter **dubbelstreck**.

Siffrorna kallas **TAKTART** och man läser här "två fjärdedelar"

TAKTSTRECK

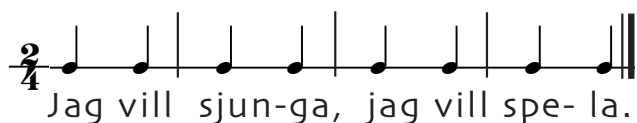
Här väljer vi att dela in noterna så att **TVÅ**

FJÄRDEDELSNOTER

samsas i varje **TAKT**

Sista taktstreck heter **DUBBELSTRECK**

Den här kan du redan:

6. Läs och klappa ramsan och rita in noter och taktstreck.

Det finns många taktarter. Här presenteras ytterligare tre vanliga:

I "**fyra fjärdedelstaktart**" räknar man till fyra i varje takt. $\frac{4}{4}$

Den brukar också betecknas med symbolen **C**

I "**tre fjärdedelstaktart**" räknar man till tre i varje takt. $\frac{3}{4}$

"**Alla breve**" betyder att man räknar halvnoter **♩**

Repristecknet anger att man ska ta om avsnittet från början eller där ett motsvarande tecken finns.:

MI

DO

LA,

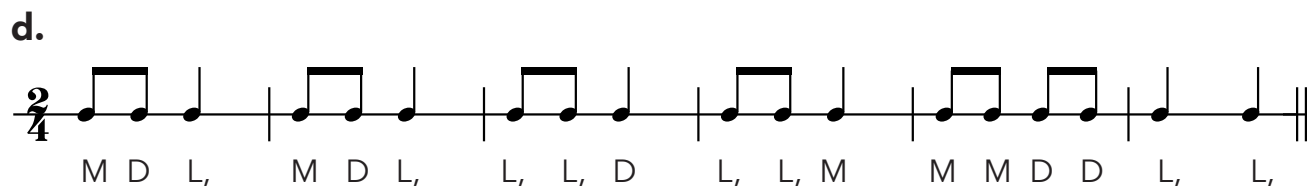
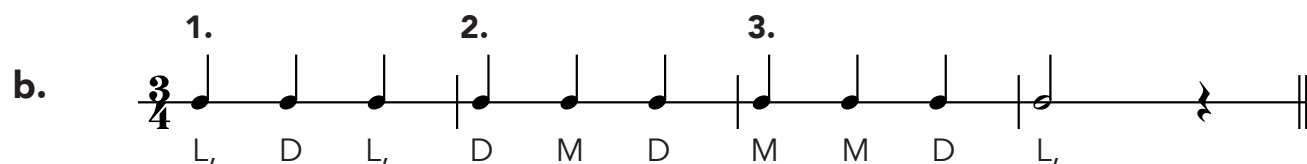
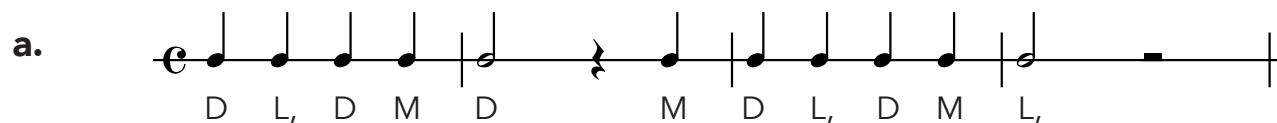

Låga LA, DO och MI blir tillsammans en **molltreklang**.

Öva att visa och sjunga tonerna i olika ordningsföljd.

32. Sjung sångerna med handtecken. Sång **b.** är en **kanon**.

- e.** Sjung en stämma i gången och sjung sedan sången tvåstämmigt.
Lyssna på hur olika LA och DO låter tillsammans jämfört med DO och MI.

1

DO DO DO DO MI MI

2

DO LA, LA, DO DO DO

- 33.** Lyssna på din lärare och skriv in rätt toner.

a.

b.

- 34.** Följ din lärares anvisningar.

[illegible]

TREKLANGER

Det finns fyra olika slags treklanger; ***dur, moll, förminskad*** och ***överstigande***. Tre av dem kan bildas av stämtonerna, men den fjärde kräver alltid förtecken.

Treklängernas namn, eller ***ackorden***, brukar också anges ovanför notsystemet i sånger.

C **Am** **Bdim** **Caug (C+)**
 Dur Moll Förminskad Överstigande

54. Öva att sjunga treklängerna.

Durtreklängerna i C-dur

C F G

DO MI SO FA LA DO SO TI RE DO

Molltreklängerna i C-dur

Am Dm Em

LA DO MI RE FA LA MI SO TI LA

Den förminskade treklängen

Bdim

DO TI RE FA MI

Den överstigande treklängen kan hittas i moll och sjungs med tonerna DO-MI-SI.

55. Skriv in treklangernas art under notsystemet och deras beteckning ovanför. Spela och lyssna också på ackordföljderna.

a.

C

Dur

b.

c.

56. Rita in treklanger på notsystemen enligt din lärares anvisningar.

57. Lyssna på treklanger som din lärare spelar. Vilken art är de?

a.

1. _____ 2. _____ 3. _____ 4. _____ 5. _____

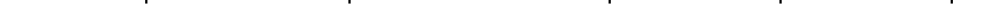
b.

1. _____ 2. _____ 3. _____ 4. _____ 5. _____

20. Öva punkterad halvnot.

a. $\frac{3}{4}$

[illegible]

C.

[illegible][illegible]

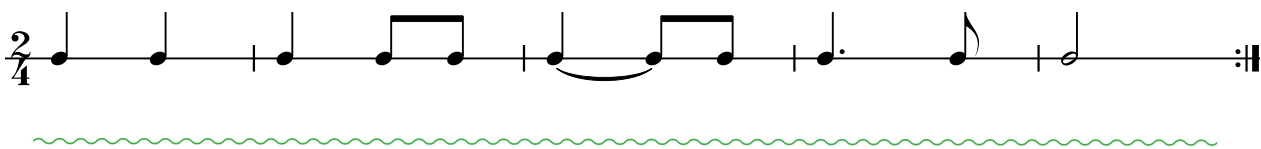
21. Följ din lärares anvisningar.

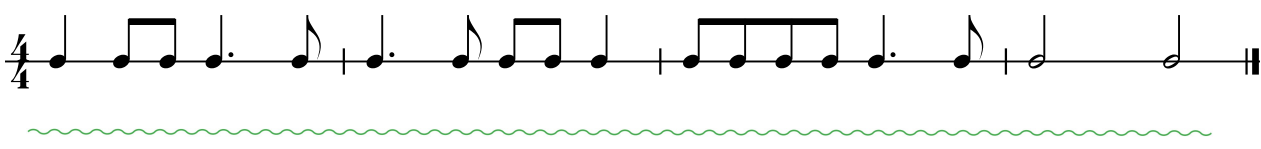

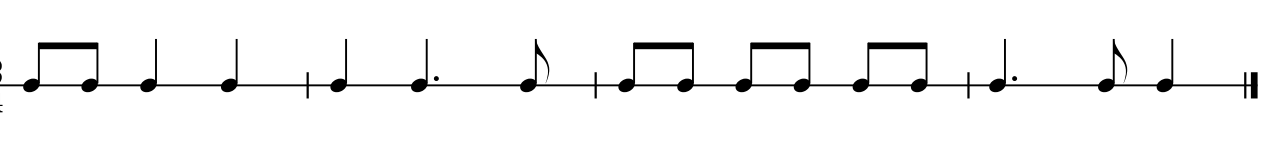
Färglägg alla delar som innehåller noter eller pauser (eller både och) till ett värde av **en punkterad halvnot**.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

22. Öva punkterad fjärdedelsnot.

a. $\frac{2}{4}$

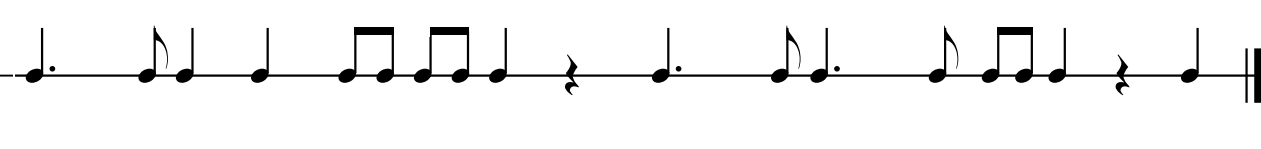
b. $\frac{4}{4}$

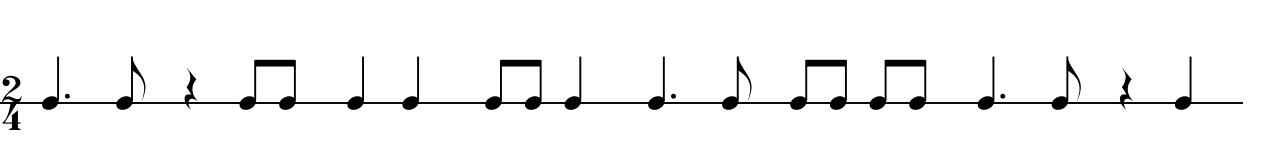
c. $\frac{3}{4}$

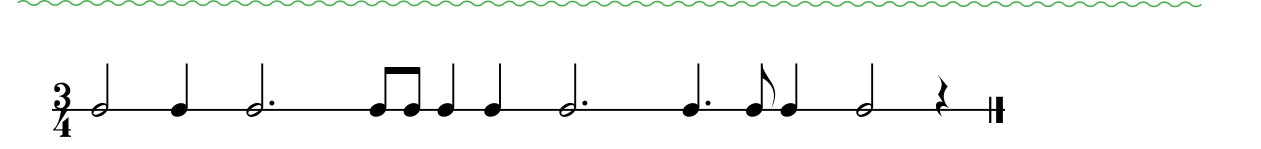
d. $\frac{4}{4}$

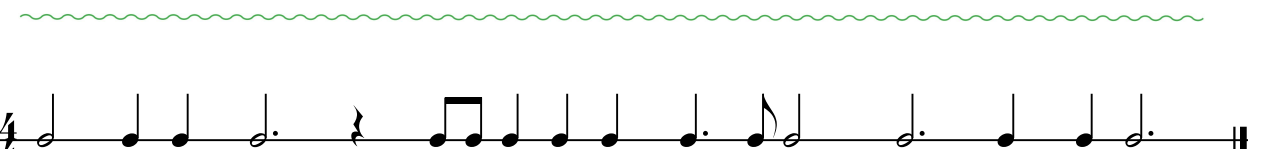
23. I följande uppgifter fattas taktstrecken.
Dra taktstrecken enligt taktarterna och läs eller
klappa rytmerna.

a. $\frac{4}{4}$

b. $\frac{2}{4}$

c. $\frac{3}{4}$

d. $\frac{4}{4}$

e. $\frac{4}{4}$